

наук: 10.02.01, 10.02.19 / О.Н.Прокудина. – М., 2005. – 209 с. *Пушкарева Н.Л.* Гендерная лингвистика и исторические науки / Н.Л.Пушкарева // Этнографическое обозрение. – 2001. – № 2. – С. 31-40. *Табурова С.К.* Эмоциональный уровень мужской и женской языковой личности и средства его выражения: (на материале пленарных дебатов бундестага): автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / С.К.Табурова. – М., 1999. – 24 с. *Ker Madeleine.* The Marriage Bargain [Электронный ресурс] / М.Кер. – 2003. – Режим доступа: <http://www.eHarlequin.com>

УДК: 81`42

АКИМОВА Н.В.

(ПВНЗ “Соціально-педагогічний інститут Педагогічна академія”)

ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ІНТЕРНЕТУ: ТРУДНОЩІ І ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядаються особливості сучасних лінгвістичних досліджень інтернет-дискурсу, відзначені основні розробки українських та зарубіжних дослідників інтернету, визначені труднощі та перспективи таких досліджень.

Ключові слова: мова інтернету, гіпертекст, інтернет-дискурс, інтернет-комунікація

Акимова Н. В. Исследование языка интернета: трудности и перспективы. В статье рассматриваются особенности современных лингвистических исследований интернет-дискурса, отмечены основные разработки украинских и зарубежных исследователей интернета, определены сложности и перспективы таких исследований.

Ключевые слова: язык интернета, гипертекст, интернет-дискурс, интернет-коммуникация

Akimova N. V. Research of language of the internet: difficulties and prospects. The peculiarities of modern linguistic researches of internet-discourse are examined in the article, basic elaborations of the Ukrainian and foreign researchers of the internet are marked, difficulties and prospects of such researches are defined.

Keywords: language of the internet, hypertext, internet-discourse, internet-communication

Метою цієї статті є висвітлення труднощів і перспектив дослідження мови інтернету, **завданням** – виділення актуальних напрямків досліджень східнослов'янського сегменту інтернету. **Предметом** вивчення є, відповідно, труднощі і перспективи дослідження мови інтернету, а **об'єктом** – сама мова інтернету.

У 1957-1958 році урядовці США ухвалили рішення створити систему раннього сповіщення про ракетну атаку з боку СРСР. Оскільки наглядні пункти були розкидані по країні, необхідна була мережа, здатна швидко передавати інформацію. У жовтні 1962 року Дж. Ліклайдер став першим керівником дослідницького комп'ютерного проекту в Управлінні перспективних досліджень і розробок Міністерства оборони США. До кінця 1969 року чотири комп'ютери були об'єднані в мережу, що отримала назву Agranet. Передбачалося, що ця мережа об'єднуватиме комп'ютери військових науково-дослідних і навчальних закладів і використовуватиметься для зв'язку у разі третьої світової війни. Вперше вдалося відправити всього три символи “LOG”, після чого мережа перестала функціонувати. LOG повинне було бути словом LOGON (команда входу в систему), але наступна спроба виявилася успішною. Тому 29 жовтня 1969 р. можна вважати днем народження Інтернету [Батищев]. До 1971 року була розроблена перша програма для відправки електронної пошти мережею. Ця програма відразу стала дуже популярна. У 1973 році до мережі були підключені через трансатлантичний телефонний кабель перші іноземні організації з Великобританії та Норвегії, мережа стала міжнародною [Інтернет].

Паралельно з Agranet розвивалися й інші комп'ютерні мережі. Проблема полягала в тому, що всі вони працювали по-різному. Для того, щоб вони могли працювати спільно, необхідно було виробити загальний мережевий протокол. 1 січня 1983 року був здійснений одночасний перехід всіх комп'ютерів у складі ARPANET на протокол Тср/ір. Так був встановлений стандарт, згідно з яким розвивається мережа Інтернет і нині.

У 1988 році був розроблений протокол Internet Relay Chat (IRC), завдяки чому в Інтернеті стало можливе спілкування в реальному часі (чат). У 1989 році в Європі, в стінах Європейської ради з ядерних досліджень народилася концепція Всесвітньої павутини. Її запропонував знаменитий британський вчений Т. Бернерс-Лі, він же протягом двох років розробив протокол НТТР, мову HTML та ідентифікатори URI [Інтернет]. У Росії першою мережею, пов'язаною з Internet, стала мережа, створена в 1990 р. на базі Курчатівського інституту атомної енергії в Москві. Творці мережі – фізики – прагнули отримати канал оперативного спілкування зі своїми західними колегами в першу чергу для проведення спільних досліджень [Батищев]. Сьогодні Internet об'єднує безліч різних мереж, комп'ютерів, близько 2,1 млрд. користувачів всіх континентів і, за різними оцінками, число таких користувачів збільшується на 60-120% щорічно. У Росії, за даними Nielsen Online, Міжнародного союзу електрозв'язку та GfK (літо

2011 року), 60 млн. осіб використовують Internet [Internet World Stats]. В Україні інтернет розвивається повільніше, проте популярність його зростає невпинно.

Розповсюдження інтернету, збільшення кількості користувачів Мережі привернуло до нього увагу дослідників різних наук. На думку І. А. Ільїної, обґрунтування гіпертекстових досліджень в гуманітарних науках належить постмодерністському напрямку філософської думки. Основою є: принцип деконструкції (Ж. Дерріда), мова несвідомого (Ж. Лакан), шизоаналіз, концепція різомі (Ж. Делез, Ф. Гваттарі), концепція «відкритого» тексту (У. Еко). В цілому гуманітарний підхід у вивченні Мережі (В. Тарасенко) можна розглядати за трьома напрямками: “Інтернет як медіа”, при якому комунікативне середовище Мережі зумовлює і спрямовує формування нових культурних парадигм (У. Еко, М. Кастельс, Ж. Дерріда); “Інтернет як мова” – поява і функціонування нових мовних систем – знаків, символів, “мовних ігор” (наприклад, так звана “мова Албанський”, “Ruglish”) та ін.; “Інтернет як специфічне співтовариство” це всілякі фанівські практики, блог-співтовариства [Ільїна]. Аналізуючи мовознавчі публікації, Сін Дая стверджує, що багато лінгвістичних досліджень комп’ютерно-опосередкованої комунікації (СМС) або комп’ютерно-опосередкованого дискурсу (CMD) було направлено на опис таких елементів, як смайлики, нетрадиційні варіанти написання, системи письма, довжину речення і лексичні характеристики, також є численні дослідження, що стосуються інтерактивного характеру, обмежень засобів масової інформації, ролей учасників, відносин між учасниками, а також цілей і функцій СМС. Однак більшість цих робіт виконано на матеріалі англійської мови, лише останнім часом, науковці звернули увагу на інші мови в інтернеті, часто їх рідні [Sin Day 2009]. Відповідних досліджень східнослов’янського сектору інтернету досить мало. “Сучасний стан філологічного вивчення гіпертексту характеризується тим, що, незважаючи на величезний інтерес до «гіпертекстової» тематики, публікації, що аналізують конкретні російськомовні гіпертексти, практично відсутні» [Дедова]. В Україні інтернет-дискурс лише починає досліджуватися. Серед праць українських вчених хотілося б відзначити роботи Л. Ф. Компанцевої, присвячені інтернет-комунікації у когнітивно-прагматичному та лінгвокультурологічному аспектах, та публікації О. І. Горощко, що стосуються гендерних досліджень Мережі. Підкреслюючи ґрунтовність цих праць, все ж варто зазначити, що досить багато аспектів комп’ютерно-опосередкованого спілкування ще потребують детального вивчення. Проте лінгвістичне дослідження інтернету супроводжується низкою труднощів та перешкод. До основних з них можна віднести такі:

1. Термінологічна проблема: у публікаціях із цього питання співіснує ряд термінів на позначення мови інтернету. Російські дослідники частіше використовують поняття “гіпер текст” (А. Г. Волкова, О. В. Дедова, І. Р. Ільїна та ін.) – модель організації електронного тексту, що характеризується специфічною структурованістю і розгалуженою системою програмно підтримуваних внутрішньотекстових і міжтекстових переходів, припускає можливість читацької інтерактивної дії, що впливає на послідовність відтворення композиційних одиниць [Дедова]. Білоруські вчені схильні до терміну “інтернет-дискурс” (А. Баркович, В. Бойка) Л. Ф. Компанцева надає перевагу поняттю “інтернет-комунікації” як особливому середовищу, місцю реалізації мови, яке ніколи раніше не існувало, але дало змогу ґрунтовно вивчати комунікативний потенціал мови, тенденції її функціонування у специфічному лінгвокультурологічному середовищі [Компанцева 2007, с. 4]. В англійських дослідженнях як правило використовуються терміни “комп’ютерно-опосередкована комунікація” або “комп’ютерно-опосередкований дискурс” (Є. Авінор, Б. Бен-Ізраїль, С. Херрінг, Сін Дая, С. Сельд, М. Бенсуссан та ін.), рідше – “інтерактивний письмовий дискурс” (Е. Дрешнер).

2. Зазначена термінологічна невизначеність провокує подальші труднощі з визначенням статусу мови інтернету. Так, частина дослідників розглядає її як форму писемного мовлення (О. В. Дедова, І. А. Ільїна, П. І. Сергієнко), оскільки вона реально існує як “текст, представлений на екрані комп’ютерного монітора” [Дедова]; інші – як усне мовлення (Г. Брунер, Г. Вітмор, С. Сельд, К. Феррара, С. Херрінг), тому що речення складаються з коротких повідомлень, вони нескладні та часто семантично не пов’язані, м’яко кажучи, і вся послідовність комунікативної взаємодії низька: діалоги не підтримуються протягом довгого часу, і коли виникають, то потім швидко знищуються [цит. за Dresner 2005]. До того ж самі користувачі схильні розглядати свій текстовий обмін як “розмови, використовуючи частіше такі дієслова, як “говорять”, “говорить” і “чув”, ніж “набрали”, “написали”, або “читання”, щоб описати свою діяльність... Цей лінгвістичний огляд свідчить про те, що користувачі відчувають комп’ютерно-опосередковану комунікацію як розмову, незважаючи на те, що вона відбувається письмовими засобами” [Herring 2010]. Ряд дослідників займає проміжну позицію, розглядаючи мову інтернету як комбінацію усного і писемного мовлення (М. Бордмен, А. Г. Волкова, Д. Штейн) – в електронному вигляді є проблема з визначенням текстів як письмових або розмовних.

Веб-вузол – специфічний свого роду електронний текст, який технологічно і культурно стосується до деяких аспектів записаної комунікації, але веб-вузли також мають справу з розмовною взаємодією і з іншими формами електронного тексту [Boardman 2004, р. 1]. Така позиція справедливо враховує особливості різних жанрів інтернету, що тяжіють до усного мовлення (чат, скайп), чи писемного (сайт, блог, електронна пошта, електронні словники та енциклопедії). Проте є жанри інтернет-комунікації, які складно віднести до того чи іншого виду мовлення в силу їх синтетичного характеру, наприклад, інтернет-спільноти, коментарі, онлайн ігри і т.д. Тому в комп'ютерній лінгвістиці існує також четверта позиція, що розглядає мову інтернету як специфічну проміжну форму мовлення (О. І. Горошко, Е. Дрешнер, Л. Ю. Іванов, Л. Ф. Компанцева, С. О. Недобух, А. І. Пічкур, М. С. Трещева). “Мова Інтернету може бути віднесена до нового різновиду мови, що посідає значуще місце в житті соціуму разом з такими великими підсистемами, як, наприклад, мова художньої літератури, розмовна мова тощо” [Компанцева 2007, с. 14]. Варто зазначити, що проблема статусу мови інтернету ускладнюється через динамічність та варіативність мовних норм у Мережі.

3. Ще однією перепорою на шляху лінгвістичного опису інтернету постає нерозробленість методологічної бази вивчення інтернет-комунікації. У сучасних дослідженнях найчастіше пропонуються такі підходи: когнітивний (Л. Ф. Компанцева, П. І. Сергієнко), семіотичний (І. А. Ільїна), поліпарадигмальний (Л. Ф. Компанцева), психолінгвістичний (І. А. Ільїна). Відсутність конкретних методик дослідження, нерозповсюдженість специфічних методів і прийомів змушує вчених адаптувати традиційні лінгвістичні методи до цілей своєї роботи, проте такі адаптації іноді не зовсім враховують особливості мови інтернету.

4. Проблеми виникають також при описі матеріалу дослідження: з одного боку електронний текст зберігається на серверах Мережі, на які можна послатися, з іншого – власник серверу може в будь-який час оновити інформацію, і тоді посилання стає неактивним. Відповідно є необхідність у розробці стандартів посилань на чати, онлайн ігри, сайти та інші жанри комп'ютерно-опосередкованої комунікації

Однак інтернет-дискурс на сьогодні залишається одним з найперспективніших, найактуальніших і найцікавіших предметів вивчення, тому кількість публікацій з цієї теми невідомо зростає в Україні і світі, а тенденції досліджень стають все більш виразними.

Найперспективнішими напрямками вивчення мови інтернету на сьогодні вважаються такі:

– виокремлення та опис специфічних жанрів комп'ютерно-опосередкованої комунікації, порівняння традиційних жанрів з їх інтернет-відповідниками (необхідність таких досліджень неодноразово стверджувалася у роботах І. Аскехейва, А. Нельсона, Д. Штейн);

– аналіз гіпертекстової структури (за моделлю О. В. Дедової, що виокремлює такі компоненти: назву, посилання, «першу сторінку», меню та ін. [Дедова]; або за моделлю М. Бордмена, що виділяє домашню сторінку, топ, головну частину сторінки, контакти, зворотній зв'язок і т.д. [Boardman 2004, р. 18]);

– особливості інтерпретації та розуміння мови інтернету (актуальність таких досліджень засвідчують роботи А. Г. Волкової, І. А. Ільїної). Окремі аспекти цієї теми аналізувалися у роботі П. І. Сергієнко, де розглядалася цілісність мови інтернету та засоби її досягнення [Сергієнко 2009, с. 12];

– специфіка нормотворчості в інтернеті (певні кроки в дослідженні цієї теми зроблені в роботах В. Бойки, Л. Ф. Компанцевої) та вплив мови інтернету на літературну мову (праці Сінг Дая та Б. Събенхара);

– опис специфічної інтернет-лексики, що іноді іменують інтернет-сленгом, цікавим прикладом якої можуть бути представлені у роботі В. Бойка (на матеріалі білоруської мови) слова “дзяк – ‘дзякуй’, інфа – ‘інфармацыя’, комп – ‘камп’ютар’, магаз – ‘магазин’” [Бойка 2008, с. 14];

– вивчення ролі лінгвістичних та позалінгвістичних елементів мови інтернету у процесі комунікації (актуальність цього завдання підкреслюється П. І. Сергієнко);

– розробка технологій автоматизованої інтерпретації електронного тексту (пошуки в цьому напрямку активно ведуться в роботах П. Кларк, В. Мюрея, А. Піс, Дж. Томпсона, Е. Чой, К. Фелбум, Ф. Харрисона, Дж. Хоббса та ін.).

Висновки / результати і перспективи. Отже, з часів появи інтернету пройшло 43 роки, за цей час кількість користувачів Мережі збільшилася від кількох осіб за чотирма комп'ютерами до 2,1 млрд. Популярність інтернету, а відповідно і його вплив на нашу свідомість і культуру, постійно зростає. Звідси постає необхідність детального і прискіпливого вивчення засобів його впливу, найголовнішим з яких є мова. І хоча на шляху лінгвістичного дослідження інтернет-дискурсу ще багато

невизначеностей і перешкод, безсумнівно, прогнозовані результати виправдають витрачені зусилля. Проблеми термінології, методології та статусу мови інтернету будуть уточнені у подальших дослідженнях цієї теми.

Література

- Батищев П. С.* Основы интернета [Электронный ресурс] / П. С. Батищев. – Режим доступа: <http://psbatishev.narod.ru/internet/14.htm>. *Бойка В.* Слэнговая лексика ў беларускамоўным інтэрнэт-дыскурсе / В. Бойка // Актуальныя праблемы мовазнаўства і лінгвадыдактыкі : матэрыялы Рэспубліканскай навуковай канферэнцыі (да 70-годдзя з дня нараджэння прафесара Галіны Мікалаеўны Малажай), Брэст, 20 – 21 сакавіка 2008 г. / пад агул. рэд. М. І. Новік; [рэдкал.: М. І. Новік, В. М. Касцючык, Л. І. Яўдошына, С. Ф. Бут-Гусаім]. – Брэст: БрДУ, 2008. – С. 265-267. *Волкова А. Г.* Гипертекст: письменный та электронный варианты / А. Г. Волкова // Психолінгвістыка: [зб. наук. праць ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”]. – Переяслав-Хмельницький: ПП “СКД”, 2012. – Вип. 9. – С. 162-166. *Дедова О. В.* Лингвосомиотический анализ электронного гипертекста: (на материале русскоязычного Интернета): дисс. на соискание уч. степени доктора филологических наук : спец. 10.02.01 “Русский язык”, 10.02.19 “Теория языка” [Электронный ресурс] / О. В. Дедова. – Режим доступа: <http://www.dissertat.com>. *Ильина И. А.* Проблемы изучения и восприятия гипертекста в мультимедийной среде интернет: автореф. на соискание уч. степени кандидата филологических наук: спец. 10.01.10 “Журналистика” [Электронный ресурс] / И. А. Ильина. – Режим доступа: www.ipk.ru. Интернет [Электронный ресурс] // Википедия — свободная энциклопедия. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Интернет>. *Компанцева Л. Ф.* Интернет-коммуникация: когнитивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: автореф. на здобуття наук. ступеня доктора філологічних наук: спец. 10.02.02 “Російська мова” / Л. Ф. Компанцева. – Київ, 2007. – 23 с. *Сергиенко П. И.* Лингвокогнитивные особенности электронного гипертекста (на материале английского языка): автореф. на соискание уч. степени кандидата филологических наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / П. И. Сергиенко. – Москва, 2009. – 22 с. *Boardman M.* The Language of Websites / M. Boardman. – New York: Routledge, 2004. – 102 p. *Dresner E.* The Topology of Auditory and Visual Perception, Linguistic Communication, and Interactive Written Discourse [Электронный ресурс] / E. Dresner // Language@Internet. – 2005. – Режим доступа: http://www.languageatinternet.de/articles/2005/161/index_html/. *Herring S.* Computer-Mediated Conversation: Introduction and Overview [Электронный ресурс] / S. Herring // Language@Internet. – 2010. – Volume 7. – Режим доступа: http://www.languageatinternet.de/articles/2010/2801/index_html. *Internet World Stats* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.internetworldstats.com/stats7.htm>. *Sin Daya Thematic and Situational Features of Chinese BBS Texts* [Электронный ресурс] / Sin Daya // Language@Internet. – 2009. – Volume 6. – Режим доступа: <http://www.languageatinternet.de/articles/2009/2011>

УДК: 811.111' 255

АРХЕЛЮК В. В.

(Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича)

СКЛАДНІ СЛОВА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядаються складні слова в сучасній англійській мові. Виділено методи їх утворення, цільнооформленість та структурні типи.

Ключові слова: словотвір, ідіома, лексична одиниця, словосполучення, переклад.

Архелюк В.В. Сложные слова в современном английском языке: эквивалентность перевода. В статье рассматриваются сложные слова в современном английском языке. Выделены методы их образования, целеоформленность и структурные типы.

Ключевые слова: словообразование, идиома, лексическая единица, словосочетание, перевод.

Arkhelyuk V.V. Compound Words in Modern English: Translation Equivalence. This article deals with the compound words in Modern English. The methods of their formation and structural types are revealed.

Key words: word formation, idiom, lexical unit, word combination, translation.

Утворення складних слів є одним з найстаріших методів словотвору, який має місце в усіх індоєвропейських мовах, і є особливо розвинутим в германських мовах. В усі періоди існування англійської мови широко використовувався словотвір складного слова [English compound. – Електронний ресурс. – Назва з екрану], починаючи зі стародавнього англійського періоду.

Метою статті є представлення складних слів, що утворюються, мінімум, з двох та існують у мові як самостійні форми. Вони функціонують як одне ціле і виділяються в реченні, як окрема лексична одиниця завдяки своїй цільнооформленості, що залежить від семантичних, графічних, морфологічних і фонетичних факторів.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання конкретного завдання: проаналізувати